

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko

XXXIII Zgromadzenia Ogólnego Związku Powiatów Polskich w sprawie podjęcia koniecznych działań niezbędnych dla poprawy skuteczności realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska wykonywanych przez powiaty

Karpacz, 17 czerwca 2026 roku

Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich pragnie zwrócić uwagę na potrzebę wprowadzenia zmian legislacyjnych i organizacyjnych usprawniających procedury administracyjne w zakresie ochrony środowiska, które pozwolą na bardziej efektywne egzekwowanie przepisów oraz skuteczniejsze przeciwdziałanie naruszeniom prawa godzącym w środowisko.

Jednym z najważniejszych problemów jest system odwoławczy od decyzji z zakresu ochrony środowiska. Zasadne wydaje się rozważenie zmian w procedurze odwoławczej przez włączenie do niej wyspecjalizowanej instytucji, jaką jest Inspekcja Ochrony Środowiska. Praktyka pokazuje, że Samorządowe Kolegia Odwoławcze koncentrują się przede wszystkim na ocenie prawidłowości proceduralnej, co strony postępowania wykorzystują do jego przedłużania, a znacznie mniejszy nacisk kładziony jest na merytoryczną ocenę zagadnień środowiskowych wymagających specjalistycznej wiedzy technicznej i przyrodniczej. Tymczasem sprawy dotyczące emisji zanieczyszczeń, gospodarki odpadami czy oddziaływania instalacji na środowisko wymagają oceny dokonywanej przez ekspertów posiadających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w dziedzinie ochrony środowiska. Z tego względu należałoby rozważyć albo zmianę organu odwoławczego albo nałożenie na samorządowe kolegia odwoławcze obowiązku zapewnienia w składzie orzekającym osoby legitymującej się doświadczeniem w tym obszarze.

Kolejnym problemem są przepisy dotyczące kontroli podmiotów korzystających ze środowiska. Niezapowiedziana kontrola, zgodnie z Prawem przedsiębiorców, może dotyczyć wyłącznie sytuacji, gdy jest to uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska. Nie obejmuje to natomiast sytuacji, gdy organ podejrzewa łamanie prawa lub zgłaszane są niepokojące sygnały od mieszkańców, ale potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest od razu widoczne. Wymóg wcześniejszego zawiadomienia przedsiębiorcy o planowanej kontroli umożliwiłby czasowe usunięcie dowodów nieprawidłowości, co w praktyce uniemożliwia organom ochrony środowiska ustalenie rzeczywistego stanu faktycznego. Dotyczy to zwłaszcza przypadków nielegalnego magazynowania odpadów, przekraczania warunków określonych w decyzjach administracyjnych czy

eksploatacji instalacji powodujących ponadnormatywne emisje hałasu lub zanieczyszczeń. Konieczne jest zatem przyznanie starostom uprawnień do przeprowadzania kontroli niezapowiedzianych w zakresie ochrony środowiska oraz zapewnienie skutecznych instrumentów umożliwiających wejście na teren zakładu w przypadku uzasadnionego podejrzenia naruszenia prawa.

Istotnym ograniczeniem pozostaje brak adekwatnego finansowania zadań powiatów w zakresie ochrony środowiska. Szczególnie dotkliwy jest problem specjalistycznych badań i pomiarów środowiskowych. Stwierdzenie naruszenia prawa wymaga często kosztownych pomiarów hałasu, badań emisji lub analiz laboratoryjnych, które powiaty, nie dysponując własnymi akredytowanymi laboratoriami, muszą zlecać podmiotom zewnętrznym, narzucającym za to wysokie ceny. Państwo powinno więc stworzyć system finansowania specjalistycznych badań i pomiarów środowiskowych oraz dostępu do zaplecza eksperckiego, który wesprze organy administracji samorządowej prowadzące postępowania środowiskowe. Poważnym problemem dla części powiatów jest też obowiązek organizowania miejsc przechowywania zatrzymanych pojazdów z odpadami – starostowie muszą tworzyć te miejsca bez decydującego wpływu na ich lokalizację, ponosząc pełną odpowiedzialność za przechowywanie pojazdów i ewentualne zagospodarowanie odpadów, podczas gdy przewidziane prawem opłaty są często nieegzekwowalne. Domagamy się zmian, które przeniosą to zadanie na szczebel państwowy albo zapewnią powiatom odpowiednie zabezpieczenie finansowe jego realizacji.

W kontekście planowanego przekazania powiatom kompetencji do wydawania decyzji środowiskowych, Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich oczekuje, że procesowi temu będzie towarzyszyć systemowe wsparcie ze strony Państwa, a reforma obejmie wszystkie aspekty organizacyjne wymagane do płynnego przejścia zadania. Rząd powinien zagwarantować kompleksowe przeszkolenie pracowników starostw oraz opracowanie odpowiednio skonstruowanego rozporządzenia wykonawczego, które zapewni wnoszenie przez strony postępowania stosownych opłat, które pokryją rzeczywiste koszty prowadzenia postępowań. Przyjmując na siebie to zadanie, powiaty oczekują pełnego wsparcia ze strony Państwa. Niedopuszczalne jest bowiem przekazywanie nowych zadań publicznych bez równoczesnego zapewnienia instrumentów finansowych niezbędnych do ich prawidłowej realizacji.

Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich apeluje do Rządu o niezwłoczne podjęcie konkretnych inicjatyw legislacyjnych oraz organizacyjnych w powyższym zakresie. Skuteczna ochrona środowiska jest możliwa wyłącznie wówczas, gdy organy ochrony środowiska, w tym starostowie, dysponują odpowiednimi kompetencjami, narzędziami i środkami finansowymi. Ograniczona efektywność systemu ochrony środowiska przekłada się bowiem bezpośrednio na pogorszenie jego stanu i jakości życia mieszkańców.

Przewodniczący
XXXIII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
Andrzej Płonka